

Michał Brzostowicz, Jan Dudziak, Teresa Socha

Młodzikowo, gm. Krzykosy, woj.
poznańskie, St. 21, AZP: 58-34/32

Informator Archeologiczny : badania 23, 51-52

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na inwentarz jam składa się ceramika (mocno rozdrobniona, pochodząca głównie z naczyń gospodarczych o chropowatych powierzchniach), polepa, glina, grudki wapna i kredy oraz nieliczne węgle drzewne. W jamach bardzo licznie występują szczątki ryb (łuski i kości) oraz kości zwierzęce.

Wspomnieć należy o odkryciu żelaznego haczyka na ryby (jama 22/89), kółka żelaznego (jama 26/89) i glinianego, płaskiego ciężarka (jama 29/89). Fragmenty naczyń o silnie wydłużonej szyjce i baniastym brzuscu (jama 23/89), analogiczne do popielnic występujących na cmentarzysku w Mojtynach, gm. Piecki (grób 61 i 88) pozwalają jak narazie dolną granicę osady wyznaczyć na późny okres rzymski C2.

Materiały znajdują się w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

Badania będą kontynuowane.

Małyszówka, gm. Dąbrowa Białostocka woj. białostockie St. 4 patrz okresy brązu

Małomęcz, gm. Hrubieszów,
woj. zamojskie,
St. 15, AZP: 88-94/80

Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie Katedra Archeologii

Badania prowadził dr Andrzej Kokowski. Finansował WKZ w Zamościu. Dziesiąty sezon badań. Cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich.

Badaniami objęto powierzchnię około 196 m². Wszystkie wykopy zlokalizowane były po wschodniej stronie wcześniej eksplorowanego obszaru, z uwzględnieniem małej części pozostawionej w strefie południowo-wschodniej i wąskiego wykopu, który w przyszłości ma określić poprawność interpretacji zasięgu cmentarzyska w kierunku północ.

Na odsłoniętej powierzchni zarejestrowano 20 grobów, z czego w całości wyeksplorowano 18. Dwa pozostałe uchwycono w północnym profilu wykopu wschodniego, co potwierdza przypuszczenie o rozciągnięciu obiektu w kierunku północno-wschodnim. Wśród zbadanych grobów jeden uznano za ciałopalny-szkieletowy, dwa były najprawdopodobniej symboliczne, gdyż w dużych głębokich jamach nie znaleziono pochówków ani elementów wyposażenia. Pozostałe reprezentowały pochówki iahumowane. Odnotowano jedenaście pochówków dzieci, przy czym trzykrotnie towarzyszyły one osobnikom dorosłym. Tak było w grobie nr 242, w którego centralnej części, nad zgrupowaniem kości dorosłego osobnika znaleziono fragmenty szkieletu dziecka. W grobie 249 w stropie umieszczono najprawdopodobniej pochówek ciałopalny dorosłego osobnika a w partii spagowej dziecka. W grobie 254 szkielet dorosłego spoczywał wraz z bardzo małym dzieckiem (oseskiem?).

Inwentarz znaleziono w dwunastu grobach, przy czym w większości przypadków były to pojedyncze naczynia lub przedmioty. W odniesieniu do dwóch grobów: 245 i 255 można przypuszczać ich wyrabowanie. W przypadku pierwszego z wymienionych jest to raczej pewne. W stropie jamy grobowej zarejestrowano skupienie porozrzuconych i połamanych kości osobnika dorosłego z kilkoma paciorkami i rozbitymi naczyniami. Następnie przez znaczną część wypełniska obserwowano bardzo wyraźny zarys regularnie prostokątnej trumny, która ustawiona była w jamie nieco ukośnie w stosunku do jej dłuższej osi. Nadto ustawiona była w przegłębieniu stabilizującym (tzw. „zaplecznik”). Wkop rabunkowy skierowany był dokładnie na zawartość trumny i nie naruszył wypełniska boków jamy.

Interesujące wyposażenie zawierały groby nr 242: naczynia lepiące w rękę, w tym jedno grupy XVII Schindlera z unikatowym ornamentem półkoli i wolut wypełnianych nacięciami, dzban wykonany na kole w typie Sintana de Mures zawierający w środku miniaturową, bogato zdobioną czarkę, grzebień i ozdoby; grób 254 z kubkiem lepiącym w rękę, grzebleniem, igielnikiem i paciorkiem szklanym oraz grób 240 zawierający zestaw naczyń wykonanych na kole i lepiących w rękę.

Niezwykle istotny dla badań obrządku pogrzebowego grupy małomęckiej jest grób nr 249. Jego strop zajmował rozległy wkop o intensywnie ciemnym zabarwieniu zawierający przepalone kości najpewniej osobnika dorosłego, fragmenty kilku naczyń wykonanych na kole — głównie wazy, przepalone przedmioty ze szkła, brązu i srebra oraz przęślik. Na dnie głębokiej jamy grobowej stwierdzono znakomicie czytelną trumnę, w obrębie której spoczywał pochówek zajęcia wyposażony w trzy naczynia: misę, czarkę i mały dzbanek — lepiące w rękę; grzebień, igłę, brązowe okucie, paciór bursztynowy. Poza obrębem trumny zlokalizowano fragmenty czaszki młodego osobnika. Wspomniany wkop nie naruszał zawartości trumny i nie dochodził najpewniej do jej stropu. Sposób umieszczenia wkopu w obrębie jamy jednoznacznie jednak moim zdaniem świadczy o celowości jego założenia i ma najpewniej ideowy związek ze znajdującym się niżej pochówkiem zwierzęcym. Najlepsze analogie dla tego obiektu znane są z cmentarzysk w Moroczynie, stan. 25 i w Danczenach.

Aktualny stan badań pozwala na stwierdzenie na powierzchni 1941 m² 258 grobów, zawierających około 480 osobników. Cmentarzysko rozciąga się w kierunku północno-wschodnim, co sugerowały wcześniejsze obserwacje morfologii zajmowanego przez nie wyniesienia. Aktualnie pewnie określono jego granicę ze strony N, NE i SE. Wydaje się iż zbliżoną do faktycznej jest granica od strony północnej. Przyszłe badania wymagają penetracji od strony wschodniej i północno-wschodniej, z założeniem wykopu rozstrzygającego kwestię graniczną strefy północnej.

Mihki, gm. Elk woj. suwalskie St. 4 patrz paleolit i mezolit

Młodzikowo, gm. Krzykosy,
woj. poznańskie,
St. 21, AZP: 58-34/32

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadził mgr Michał Brzostowicz przy współpracy mgr mgr Jana Dudziaka

oraz Teresy Sochy (Katedra Chemii Rolnej AR w Poznaniu). Finansowało Muzeum Archeologiczne. Drugi sezon badań. Osada kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich.

Kontynuowano prace z 1988 r. prowadzone przez mgr E. A. Świerkowską. Celem badań było określenie zasięgu, zlokalizowanej osady ludności kultury przeworskiej oraz poznanie ewentualnych relacji w aspekcie chorologicznym i chronologicznym do — znanych już z literatury — cmentarzyska i osady tegoż okresu.

Badania miały charakter sondażowy, towarzyszyły im wiercenia, podczas których pobrano kilkadziesiąt próbek gleby przeznaczonych do badań fosforanowych, prowadzonych — na nasze zlecenie — przez Katedrę Chemii Rolnej AR w Poznaniu. Wierceniami objęto obszar o powierzchni ok. 0,5 km², obejmujący badaną osadę wraz z jej szerokim kontekstem. Próby gleby pobrano na 22 liniach, zorientowanych na osi N-S i E-W, w odległości 25-30 m, z warstw kulturowych zalegających na głębokości 40-80 cm, a także z profilów wykopów i bezpośrednio z obiektów.

Badania sondażowe skoncentrowano w zachodniej części stanowiska, potwierdzając kontynuację osady w tym kierunku. Efektem tych prac było zarejestrowanie trzech obiektów (jeden z nich uchwycono w profilu wykopu) o charakterze — jak można przypuszczać — jam mieszkalnych i gospodarczych. Pozyskane ułamki naczyń glinianych w przeważającej części odnosimy do II-IV w., ponadto w warstwach stwierdzono obecność ceramiki późnolateńskiej, wczesnośredniowiecznej i późnośredniowiecznej. Stratygrafia badanej części stanowiska przedstawia się następująco:

1. warstwa szarobrunatnej próchnicy (do 28 cm miąższości),
2. warstwa szarozółtego piasku, pochodząca z nasypanej wydmy (do 20 cm),
3. warstwa ciemnobrunatnego piasku przemieszanego z próchnicą (do 40 cm),
4. warstwa szarobrunatnego piasku (do 42 cm miąższości),
5. calec — szarobiały piasek.

Obiekty wystąpiły na poziomie warstwy III.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu.

Przewiduje się kontynuację badań.

Nowa Słupia — Łazy,
woj. kieleckie,
st. 8, AZP: 86-67/—

Muzeum Archeologiczne w Krakowie Wo-
jewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konser-
watorski w Kielcach

Badania prowadzili prof. dr hab. Kazimierz Bielenin i mgr Tomasz Wichman — MA w Krakowie, mgr Szymon Grzechowski — WOAK Kielce, mgr Jolanta Dążyk z Instytutu Historii Antycznej WSP w Kielcach. Organizacja Towarzystwo Przyjaciół Górnictwa Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego w Kielcach. Finansował WOAK w Kielcach. Stanowisko dymarskie, okres wpływów rzymskich, osada wczesnośredniowieczna.

Stanowisko dymarskie zostało odkryte i przebadane w czasie prac studenckiego obozu archeologicznego zorganizowanego w 1989 r. w Nowej Słupii.

Badania zostały poprzedzone badaniami geofizycznymi prowadzonymi przez dr inż. Andrzeja Marchewkę i inż. Kazimierza Bednarczyka z Międzyresortowego Instytutu Geofizyki AGH w Krakowie. W ich rezultacie wytyczono na polu Wiesława Borka nr działki 1571 wykop o wymiarach 10 x 8 m. Na głębokości 20-40 cm natrafiono na wczesno-średniowieczną warstwę kulturową, która zniszczyła zachodnią część piecowiska dymarskiego. Na głębokości 40 — 70 cm odsłonięto zachowany poziom piecowiska. Należy ono do tzw. uporządkowanych, charakterystycznych dla starożytnego hutnictwa świętokrzyskiego i reprezentuje typ piecowiska dwuciągowego w systemie trójkowym (2 x 3). Posiadało pozostałości 42 pieców kółkowych w ciągu lewym 20, a ciągu prawym 22. W urzech kółkach (24, 29, 34) znajdowały się nieuszkodzone kłocze żużla, które przekazano do Muzeum Starożytnego Hutnictwa w Nowej Słupii. Z północnej strony piecowiska znajdowała się jedna duża jama o wymiarach ok. 2,5 x 2,5 m o nieregularnym zarysie, w której wypełnisku znajdowały się ułamki żużla różnej wielkości oraz fragmenty części sztywnej pieców dymarskich w postaci prostokątnych cegieł.

Badania geofizyczne przeprowadzono również na parceli nr 1502 należącej do Edwarda Kaczora i parceli nr 1575 należącej do Ryszarda Ożarówskiego, gdzie zlokalizowano również stanowiska dymarskie.

Nowa Słupia, woj. kieleckie,
St. 12, AZP 86-67

Muzeum Archeologiczne w Krakowie Wo-
jewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konser-
watorski w Kielcach

Badania prowadzili prof. dr hab. Kazimierz Bielenin i mgr Tomasz Wichman — MA w Krakowie, mgr Szymon Orzechowski — WOAK Kielce, mgr Jolanta Dążyk z Instytutu Historii Antycznej WSP w Kielcach. Organizacja Towarzystwo Przyjaciół Górnictwa Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego w Kielcach. Finansował WOAK w Kielcach. Stanowisko dymarskie, okres wpływów rzymskich.

Stanowisko zostało odkryte i przebadane w czasie prac studenckiego obozu archeologicznego zorganizowanego w 1989 r. w Nowej Słupii.

Położone jest w części wsi zwanej Kolonijki. Wykop o wymiarach 9 x 7 m objął swym zasięgiem koncentrację